

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE W KLASIE VIII W ROKU SZKOLNYM 2019/2020

Przedmiotowy system oceniania z wiedzy o społeczeństwie w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Kroczewie został opracowany w oparciu o:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych Dz.U. nr 843
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. Dz. U. poz. 356 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły i stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 marca 2020r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz art. 30 c ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo Oświatowe
4. Program nauczania wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej - **Dziś i jutro** autorstwa *Iwony Janickiej, Arkadiusza Janickiego, Aleksandry Kucia-Maćkowskiej, Tomasza Maćkowskiego*
5. Serię Planeta Nowa:
6. Wewnątrzszkolny System Oceniania

Wykaz umiejętności i wiadomości dla danego poziomu przedstawiony jest uczniom na początku roku szkolnego poprzez omówienie programu nauczania w danej klasie z jednoczesnym wskazaniem na kierunek pracy, częstotliwość i sposób uzyskania oceny.

1.FORMY AKTYWNOŚCI UCZNIA PODLEGAJACE OCENIE:

I Wypowiedzi ustne – bez zapowiedzi

II Prace pisemne:

a) **sprawdziany** (przeprowadzone po zakończeniu działu) są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem zawierają wiadomości z 1 lub 2 działów. Dzienna ilość sprawdzianów -1, tygodniowa -3.

Termin sprawdzenia to 2 tygodnie, każdy sprawdzian uczeń ma prawo poprawić w ciągu dwóch tygodni od daty wystawienia oceny.

b) **kartkówki / konturówki** - sprawdzające umiejętność orientacji na mapie (z trzech ostatnich lekcji, sprawdzające wybrane umiejętności np. odczytywanie treści mapy, graficznych sposobów przedstawiania zjawisk itp.). Każdą kartkówkę/konturówkę uczeń ma prawo poprawić w ciągu dwóch tygodni od daty wystawienia oceny.

Podczas jednego dnia można przeprowadzić 3 kartkówki z zakresu 1 do 3 tematów lekcyjnych. Nauczyciel nie ma obowiązku zapowiedzenia kartkówki, a czas sprawdzenia wynosi 1 tydzień.

III Aktywność i praca na lekcji (indywidualna i w zespołach grupowych – tu: zaangażowanie, umiejętność komunikowania się i współpracy w zespole, korzystanie z różnych źródeł informacji, efektywność pracy).

IV Podstawowe umiejętności praktyczne (czytanie mapy, interpretacja rysunku, orientacja w terenie – położenie, kierunki, dokonywanie podstawowych obliczeń stosowanych w geografii; czytanie i graficzna interpretacja danych liczbowych).

V Praca domowa dla chętnych (krótkoterminowa – zadania w zeszycie ćwiczeń, inne: polecenia z lekcji na lekcję; długoterminowa – plakaty i projekty oraz inne opracowania tematyczne do lekcji).

VI Aktywność obejmująca prezentowanie wyników swojej pracy w różnej formie (konkursy przedmiotowe, udział w projektach oraz innych przedsięwzięciach przedmiotowych)

VII Zeszyt przedmiotowy (sprawdzany pod kątem staranności i systematyczności).

W sytuacji, gdy zastosowanie mają przepisy **Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 25 marca 2020r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty (system nauczania zdalnego)** ocenie podlegają:

- prace pisemne przekazane drogą elektroniczną,
- wszystkie informacje zwrotne przekazane za pośrednictwem e-dzeinnika, poczty elektronicznej, telefonu komórkowego itp.
- oceny uzyskane podczas funkcjonowania zdalnego systemu nauczania są równoważne z innymi ocenami i stanowią podstawę do wystawienia oceny śródrocznej i końcoworocznej.

2.SPOSODY OCENIANIA

- * Odpowiedź ustna, zadanie domowe i praca na lekcji podlegają ocenie na bieżąco, bez zapowiedzi. Ocenianie wszystkich innych form jest wcześniej zapowiadane.
- * Oceny są jawne, uzasadnione i zgodne z wymogami na daną notę. Skala ocen zawiera stopnie od 1 do 6.
- * Ocena semestralna i końcoworoczna jest wystawiana na podstawie zdobytych ocen śródrocznych.
- * Uczeń za aktywność na lekcji otrzymuje „+” (trzy plusy odpowiadają ocenie bardzo dobrej). Uczeń otrzymuje „-” za zgłoszenie nieprzygotowania (trzy minusy odpowiadają ocenie niedostatecznej).”+ , i „- ” nie sumują się.
- *Uczeń ma prawo do zgłoszenia przed rozpoczęciem lekcji bez żadnych konsekwencji nieprzygotowania (z wyjątkiem zaplanowanych sprawdzianów , konturówek i lekcji powtórzeniowych) 3 razy w semestrze.
- * Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z obowiązku jej nadrobienia
- * W przypadku prac pisemnych zdobyte punkty przelicza się na ocenę zgodnie z WSO.
- * Na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych. Uzyskane stopnie w poszczególnych formach aktywności ucznia stanowią podstawę stopnia semestralnego.

* Przy wystawianiu oceny na koniec roku szkolnego uwzględnia się pracę i wyniki z całego roku szkolnego.

*Wszystkie sprawy sporne, nie ujęte w PSO z geografii rozstrzygane będą zgodnie z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania oraz z rozporządzeniami MENiS.

KRYTERIA I WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE

*** W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie wymogom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania, potwierdzone pisemną opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej upoważnionej do tego jednostki – nauczyciel stosuje obniżenie wymagań jednak nie są one mniejsze niż opisane wymagania na ocenę dopuszczającą.

*** W stosunku do uczniów z indywidualizacją udzielanie odpowiedzi ustnych poza forum klasy o ile jest o tym mowa w opinii z PPP. Stosuje się również właściwe z treścią opinii wydłużenie czasu pracy ucznia, ułożenie odrębnych prac pisemnych, udzielanie dodatkowych wskazówek, dzielenie materiału na mniejsze etapy, kierowanie do ucznia informacji zwrotnej, naprowadzanie na właściwy tok myślenia, upewnianie się czy dziecko właściwie zrozumiało polecenie.

*** W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono duże możliwości poznawcze z przedmiotu należy uwzględnić je w stopniowaniu trudności treści dydaktycznych, tak by dziecko nie odczuwało nudy i zniechęcenia, zgodnie z zaleceniami PPP.

W/w kryteria stosowane są do wszystkich stopni ze skali oceniania.

Ocenę z prac pisemnych wystawia się na podstawie:

100% - celujący,

98%-99% - bardzo dobry z plusem,

94%-97% - bardzo dobry,

87%-93% - bardzo dobry z minusem,

80%-86% - dobry z plusem,

72%-79% dobry,

66%-71% - dobry z minusem,

60%-65% - dostateczny z plusem,

51%-59% - dostateczny,

44%-50% - dostateczny z minusem,

37%-43% - dopuszczający z plusem,

31%-36% - dopuszczający,

25%-30% - dopuszczający z minusem,

0%-24% niedostateczna.

Plan wynikowy do wiedzy o społeczeństwie dla klasy 8 szkoły podstawowej

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca [2]	Dostateczna [3]	Dobra [4]	Bardzo dobra [5]	Celująca [6]
	Uczeń potrafi:				
1. Człowiek w społeczeństwie	- wymienić podstawowe potrzeby człowieka; - wymienić osoby [podmioty, instytucje], które mają wpływ na rozwój młodego człowieka; - podać przykłady ról społecznych; - podać przykłady norm społecznych.	- wymienić podstawowe kategorie potrzeb człowieka; - podać przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników w na postawy i zachowania jednostki; - wymienić podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia; - podać przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole.	- dopasować wskazane potrzeby do właściwych kategorii; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy potrzebami naturalnymi a społecznymi człowieka; - wyjaśnić znaczenie słowa <i>socjalizacja</i>; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina; - porównać społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela; - podać przykłady konfliktu ról społecznych; - wymienić	- dostrzec i przedstawić zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka; - przedstawić czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka; - rozpoznać i dopasować wskazane normy społeczne do właściwych kategorii; - przedstawić pozytywne i negatywne wzorce zachowań funkcjonujące w swoim środowisku rówieśniczym; - dokonać autorefleksji, wskazać swoje mocne i słabe strony;	- przewidzieć konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy normami formalnymi a nieformalnymi; - na wybranych przykładach dokonać analizy sytuacji, w której dochodzi do konfliktu ról społecznych [wskazać przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu]; - przedstawić problem przestrzegania norm społecznych w swoim

			podstawowe kategorie norm społecznych.	- na wybranych przykładach [tekst, ilustracja] dostrzec konflikt ról społecznych; - wskazać przyczyny i skutki nieprzestrzeg ania przez jednostkę norm społecznych.	środowisku [ocena zjawiska, dostrzeganie problemów i zagrożeń, wskazywanie przyczyn i konsekwen cji].
2. Grupy społeczne	- podać przykłady grup społecznych; - podać przykłady konfliktów społecznych; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole.	- wymienić podstawowe cechy grup społecznych; - określić, jakim rodzajem grupy jest grupa koleżeńska; - wymienić grupy społeczne, do których należy; - wymienić typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej; - podać przykłady postaw/zach owań jednostek wobec konfliktu; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania	- rozpoznać poszczególne rodzaje grup społecznych; - wskazać cechy grupy nastawionej na realizację zadania, typowego dla społeczności uczniowskiej; - podać przykłady korzyści i zagrożeń wynikających z bycia w grupie; - podać przykłady zasad efektywnej współpracy; - wskazać dobre i złe strony poszczególne ch postaw wobec konfliktu; - rozpoznać	- dopasować właściwe cechy do podanych grup społecznych; - rozpoznać sytuacje, w których łamane są zasady efektywnej współpracy w grupie; - porównać konsekwencj e przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeńst wa; - porównać różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazać ich dobre i złe strony;	- porównać cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań; - dokonać analizy konkretnej sytuacji konfliktowej [wskazać strony konfliktu, przejawy, przyczyny i konsekwen cje społeczne konfliktu; zaproponow ać sposoby rozwiązania konfliktu, uzasadnić wybór sposobu rozwiązania konfliktu].

		a konfliktów społecznych.	typowe sposoby rozwiązywania konfliktów; - wymienić warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	- uzasadnić wybór metody rozwiązywania konfliktu społecznego.	
3. Komunikacja i autoprezentacja	- wymienić podstawowe zasady skutecznej komunikacji; - odróżnić nadawcę od odbiorcy komunikatu; - podać przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie [zachować dystans, sprzeciwić się].	- wymienić podstawowe rodzaje komunikacji; - podać przykłady komunikatów w niewerbalnych; - wymienić czynniki utrudniające wystąpienia publiczne; - wymienić podstawowe cechy postawy asertywnej.	- wyjaśnić, czym różni się przekaz werbalny od niewerbalnego; - wyjaśnić, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna; - określić nadawcę i odbiorcę przedstawienia publicznego komunikatu; - wymienić zasady, których należy przestrzegać w wystąpieniach publicznych; - zastosować w praktyce zasady skutecznej komunikacji, np. w wystąpieniu na forum klasy; - rozpoznać postawy asertywne oraz postawy uległości,	- odczytać znaczenie i rolę komunikatów w niewerbalnych w zaprezentowanych wystąpieniach publicznych; - zastosować wybrane komunikaty niewerbalne w wystąpieniu publicznym; - - wyjaśnić, czym się różni debata od dyskusji; - dostrzec i opisać przykłady łamania zasad dobrej komunikacji; - wyjaśnić, czym się różni postawa asertywna od postaw: uległości, agresji i manipulacji. - stosować w praktyce	- dokonać krytycznej analizy przekazu informacyjnego, np. reklamy [wykorzystane środki perswazyjne, przejawy i sposoby manipulacji, wykorzystane komunikaty niewerbalne]; - dokonać krytycznej analizy postaw uznawanych za asertywne pod kątem przestrzegania zasad asertywności; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] akcję społeczną propagującą postawy asertywne i zasady asertywności

			agresji i manipulacji.	warunki asertywności	.
4. Życie rodzinne	- podać przykłady więzi łączących członków rodziny; - wymienić podstawowe oczekiwania społeczne wobec poszczególnych członków rodziny [dzieci, rodziców].	- wymienić cechy rodziny jako grupy społecznej; - wymienić potrzeby młodych ludzi, które zaspokaja rodzina; - wymienić rodzaje współczesnych rodzin; - wymienić podstawowe prawa i obowiązki dziecka w rodzinie; - wymienić podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne; - wymienić podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych polskich rodzin.	- wyjaśnić, w jaki sposób rodzina przyczynia się do zaspokajania potrzeb człowieka; - podać nazwy poszczególnych funkcji rodziny; - porównać cechy różnych typów rodzin / rozpoznać poszczególne typy rodziny; - wymienić czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych; - wymienić instytucje wspierające rodziny w realizacji swoich funkcji oraz formy pomocy rodzinie.	- wskazywać przykłady [rozpoznać sytuacje] realizacji przez rodzinę poszczególnych funkcji; - rozpoznawać sytuacje nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji; - wyjaśnić, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji; - wskazać zależności pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie [projekt społeczny] propagujący na terenie szkoły lub społeczności lokalnej wybrane wartości kształtujące życie rodzinne; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące wiedzę na temat instytucji wspierających rodzinę i form pomocy rodzinie.
5. Edukacja i praca	- wymienić podstawowe zadania szkoły, - wymienić poszczególne typy szkół tworzących strukturę szkolną	- wymienić funkcje, które pełni szkoła, - odczytać ze schematu podstawowe informacje dotyczące	- wymienić działania za pomocą, których szkoła realizuje poszczególne funkcje; - przedstawić	- zhierarchizować funkcje szkoły, - określić, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące ideę samorządno

	w Polsce, - wymienić podstawowe prawa i obowiązki uczniów, - wymienić osoby, u których może szukać pomocy, w przypadku naruszenia praw ucznia.	struktury polskiego szkolnictwa, - przedstawić różne warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej ; - określić, kto tworzy samorząd szkolny, - wymienić formy organizacji życia szkolnego.	wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji; - zaplanować swoją dalszą edukację pod kątem przyszłej aktywności zawodowej [preferencji zawodowych]; - scharakteryzować poszczególne formy życia szkolnego [organizacja, zadania, formy działania], - rozpoznać przypadki naruszania praw ucznia.	człowieka wywiera szkoła; - wyjaśnić, jakich umiejętności oczekuje współczesny rynek pracy; - wymienić czynniki umożliwiające odniesienie sukcesu edukacyjnego i zawodowego; - ocenić pracę samorządu szkolnego / podejmowane przez niego działania i formy pracy; - ocenić i uzasadnić swoją aktywność [pracę] w ramach samorządu szkolnego.	ści uczniowskiej ; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie informujące społeczność szkolną, o sposobach dochodzenia swoich praw w szkole.
6. Ekonomia na co dzień	- odróżnić dochody rodziny od wydatków; - wymienić podstawowe wydatki i źródła dochodów typowego gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe prawa	- wymienić podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego; - wymienić rodzaje źródeł dochodów gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe	- ocenić [uzasadnić ocenę], czy zaprezentowany budżet gospodarstwa domowego jest prawidłowo skonstruowany; - wymienić przyczyny powstawania deficytu w	- zaprojektować działania służące ograniczeniu wydatków budżetu domowego; - wyjaśnić, jak przestrzegane zasad świadomego konsumenta wpływa na	- na wybranych przykładach ocenić ofertę handlową [przydatność w gospodarstwie domowym, jakość, cena, konkurencyjność].

	przysługujące konsumentowi.	zasady prawidłowo skonstruowanego budżetu domowego; - podać przykłady łamania praw konsumenta; - wypełnić typowy formularz reklamacyjny .	budżecie domowym; - opisać strukturę typowego budżetu domowego; - napisać reklamację; - wymienić instytucje chroniące prawa konsumenta; - wymienić podstawowe zasady, którymi powinien kierować się świadomy konsument.	funkcjonowanie gospodarstwa domowego.	
Podsumowanie i test					
1. Czym są prawa człowieka?	- podać przykłady praw przysługujących dzieciom; - podać przykłady praw i wolności człowieka;	- wymienić główne funkcje praw i wolności człowieka; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Powszechną Deklarację Praw Człowieka</i> ; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Konwencję Praw Dziecka</i> ; - podać przykłady łamania praw dziecka; - podać przykłady działań	- wymienić cechy praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> ; - wymienić prawa zawarte w <i>Konwencji Praw Dziecka</i> ; - rozwinąć skrót UNICEF	- przedstawić historię koncepcji praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, znaczenie poszczególnych cech praw i wolności człowieka.	- wyjaśnić, w jaki sposób młodzi ludzie mogą włączyć się w działania prowadzone przez UNICEF; - zaprezentować* wybraną formę aktywności UNICEFU.

		podejmowanych przez UNICEF.			
2. Katalog praw człowieka	- wymienić przykłady konstytucyjnych praw i wolności człowieka.	- podać przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - podać przykłady praw i wolności osobistych, politycznych oraz socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych zagwarantowanych w Konstytucji RP;	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - rozpoznać przykłady łamania praw i wolności człowieka; - uzasadnić konieczność funkcjonowania systemu ochrony praw i wolności człowieka.	- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka.	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię społeczną propagującą ideę ochrony praw i wolności człowieka.
3. Ochrona praw człowieka	- podać przykłady łamania praw człowieka we współczesnym świecie; - wymienić instytucje chroniące prawa człowieka w Polsce.	- podać przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; - podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka;	- przedstawić zagrożenia wynikające z łamania praw i wolności człowieka; - wymienić przyczyny łamania praw człowieka; - wyszukać w mediach opisy sytuacji, w których łamane są prawa człowieka.	- porównać poziom przestrzegania praw człowieka w państwach globalnego Południa i globalnej Północy; - ocenić [uzasadnić] poziom przestrzegania praw człowieka w Polsce.	- przedstawić i ocenić poziom przestrzegania i ochrony praw i wolności człowieka w wybranym państwie świata; - zaprezentować* działalność wybranej organizacji międzynarodowej na rzecz ochrony praw i

		- podać przykłady działań podejmowanych przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż.			wolności człowieka.
4. Bezpieczeństwo nieletnich	- podać przykłady zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni; - podać przykłady pozytywnego i negatywnego wykorzystania internetu przez młodych ludzi.	- określić, kogo w świetle polskiego prawa, nazywamy nieletnim; - wymienić podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z internetu - wskazać formy cyberprzemocy.	- określić podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu; - przedstawić wady i zalety aktywności na forach społecznościowych.	- wyjaśnić, jak skutecznie można się chronić przed zagrożeniem cyberprzemocą	- zaplanować [przeprowadzić/ wziąć aktywny udział] działanie na rzecz promowania wśród rówieśników zasad prawidłowego korzystania z internetu.
5. Służby ochrony prawa	- wymienić przykłady działań policji; - podać przykłady, innych niż policja, służb porządkowych w Polsce, - podać przykłady działań straży miejskiej.	- wymienić główne zadania policji; - wymienić główne prawa przysługujące policjantom; - wymienić prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z policjantem	- wymienić zadania poszczególnych służb mundurowych w Polsce; - wymienić główne prawa przysługujące ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym; - uzasadnić	- uzasadnić konieczność reagowania w przypadku występowania przemocy domowej, przemocy rówieśniczej; - zinterpretować przepisy prawa dotyczące działania służb porządkowych	- zaplanować działanie [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] propagujące konieczność [skuteczne formy] przeciwdziałania przemocy domowej [przemocy w grupie

		; - wymienić rodzaje służ mundurowych w Polsce. - odszukać informacje o prawach przysługujących ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym.	konieczność znajomości przysługujących nam praw; - wyjaśnić, gdzie należy szukać pomocy w przypadku występowania przemocy domowej.	h.	również / przemocy w szkole].
Podsumowanie i test					
1. Czym jest samorząd?	- określić, kto tworzy samorząd uczniowski; - podać przykłady działań samorządu uczniowskiego; ; - wymienić podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego; - określić, w której gminie, powiecie i województwie mieszka.	- wymienić rodzaje samorządów działających w Polsce; - podać przykłady samorządów zawodowych; ; - podać przykłady działań samorządu terytorialnego; - odszukać na mapie województwo, w którym mieszka; - rozpoznać herb miejscowości, w której mieszka; - odszukać informacje na temat osób pełniących najważniejsze funkcje w	- wyjaśnić, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe; - wyjaśnić, w czym przejawia się zasada decentralizacji władzy publicznej w Polsce; - wymienić organy samorządów terytorialnych w Polsce; - określić, jaki charakter ma gmina, w której mieszka; - rozpoznać herb województwa, w którym mieszka; - podać imiona i nazwiska osób	- uzasadnić konieczność, angażowania się w życie lokalnej społeczności; - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny; - wyjaśnić, czym się różni gmina wiejska, od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej; - wymienić organy państwa, które mogą ingerować [kontrolować] działania władz samorządowych.	- zaprezentować* swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie na rzecz swojej społeczności lokalnej.

		swojej gminie.	pełniących aktualnie najważniejsze funkcje w swojej gminie.		
2. Gmina – podstawowa jednostka samorządu	- wymienić organy gminy, w której mieszka; - podać przykłady spraw załatwianych w urzędzie gminy; - określić, gdzie znajduje się urząd gminy, w której mieszka.	- wymienić podstawowe zadania gminy; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy; - podać sposób wyłaniania władz gminy; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum gminnym.	- wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych gminy; - wymienić zasady przeprowadzania wyborów do władz gminy; - podać przykłady zadań własnych i zleconych gminy; - wymienić źródła finansowania gminy; - podać przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy; - wyjaśnić pojęcie budżet obywatelski; - wyszukać informacje na temat przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy, miasta.	- do poszczególnych rodzajów gminy dopasować odpowiadające im organy; - zinterpretować przepis prawa dotyczący organizacji referendum gminnego; - wyjaśnić, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki uzyskiwane z funduszy unijnych; - uzasadnić konieczność angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy i działalność organów gminy; - wyjaśnić, w jaki sposób działalność samorządu gminnego przyczynia się do rozwoju	- wyszukać informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców w finansowanych z budżetów obywatelskich; - przygotować kampanię wyborczą do młodzieżowej rady gminy; - uczestniczyć w pracach młodzieżowej rady gminy; - zareklamować / promować na forum szkoły ideę młodzieżowej rady gminy; - zaprezentować strukturę budżetu swojej gminy [wykres, tabela, prezentacja multimedialna].

				społeczeństw a obywatelskie go; - podać przykłady działania młodzieżowe j rady gminy.	
3. Powiat i województwo	- wymienić organy powiatu i województwa; - podać przykłady spraw załatwianych w starostwie powiatowym i urzędzie marszałkowskim; - określić, gdzie znajdują się władze powiatu i województwa, w których mieszka.	- wymienić podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa; - podać sposób wyłaniania władz samorządowych powiatu i województwa; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum lokalnym.	- wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych powiatu i województwa; - zinterpretować przepis prawa dotyczący przeprowadzania wyborów do władz uchwałodawczych powiatu i województwa.	- porównać strukturę i sposób powoływania władz samorządowych gminy, powiatu i województwa.	- przedstawić strukturę polityczną sejmiku swojego województwa; - zaprezentować* swój powiat lub województwo [historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach].
4. Obywatele a władza samorządowa	- podać przykłady spraw załatwianych przez urząd gminy, starostwo powiatowe,	- sporządzić wykaz spraw, które można załatwić w gminie za pomocą ePUAP; - wymienić	- odszukać informacje zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej; - wyjaśnić,	- wyjaśnić, dlaczego należy przestrzegać zasad etycznego postępowania urzędników	- zaplanować [przeprowadzić na forum szkoły] kampanię społeczną promującą zasady

	urząd marszałkowski ; - odszukać stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego .	podstawowe zasady postępowania etycznego w pracy administracji publicznej; - wyjaśnić pojęcie korupcja; - wymienić praw przysługujące obywatelowi w urzędzie; - wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego.	jaki rodzaj informacji zamieszcza się w BIP; - rozpoznać przypadki łamania praw obywateli w urzędzie.	administracji ; - wskazać działania, które może podjąć obywatel w przypadku łamania jego praw w urzędzie; - uzasadnić konieczność aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej; - zaprezentować strukturę organizacyjną swojego urzędu gminy.	etycznego postępowania urzędników administracji [przeciwdziałającą zjawisku korupcji; nepotyzmu]; - zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie/ dyskusji] na temat przyczyn i skutków zjawiska korupcji i [lub] nepotyzmu w życiu publicznym; - zaprojektować inicjatywę, która może być sfinansowana w ramach budżetu obywatelskiego.
Podsumowanie i test					
1. Naród i ojczyzna	- podać przykłady polskiego dziedzictwa narodowego; - podać przykłady więzi	- wymienić główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; - wyjaśnić	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy wspólnotą narodową i wspólnotą	- uzasadnić, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe - wyjaśnić, w	- wyjaśnić, jak i dlaczego, jak zmieniały się na przestrzeni dziejów polskie

	łączących polską wspólnotę narodową, - wymienić i rozpoznać polskie symbole narodowe; - nazwać swoją dużą i małą ojczyznę; - rozpoznać Narodowe Święto Niepodległości i Święto Narodowe Trzeciego Maja.	pojęcie ojczyzna; - opisać polskie symbole narodowe; - wymienić sytuacje, w których używa się polskich symboli narodowych; - wymienić najważniejsze polskie święta narodowe; - przedstawić zasady prawidłowego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych.	etniczną; - wyjaśnić, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka ma tożsamość narodowa; - przedstawić historię polskich symboli narodowych; - wymienić różne rodzaje tożsamości społecznych.	jaki sposób historia kształtowała polską tożsamość narodową, - do podanych świat narodowych dopasować odpowiadające im wydarzenia historyczne, - przedstawić negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania społeczeństw wieloetnicznych/narodowych, - wyjaśnić, z czego mogą wynikać trudności w utrzymaniu polskiej tożsamości narodowej.	symbole narodowe, - przedstawić wybrany problem etniczny / narodowy współczesnego świata*, - zaprezentować wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego*; - przedstawić czynniki utrudniające i ułatwiające prawidłową komunikację pomiędzy różnymi grupami etnicznymi / narodowymi.
2. Obywatelstwo i narodowość	- wymienić podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP; - podać przykłady cnót /wartości obywatelskich ; - wymienić postaci najwybitniejszych Polaków XX i XXI wieku.	- odróżnić [rozpoznać na przykładach] pojęcie narodowość od obywatelstwa; - wymienić więzi łączące obywatela i państwo; - wymienić podstawowe sposoby nabycia obywatelstw	- rozpoznać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy obywatelstwem a narodowością; - wymienić konstytucyjn	- porównać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - uzasadnić konieczność przestrzegania cnót/wartości i obywatelskich we współczesnym państwie demokratycz	- zaprezentować* wzorzec obywatela polskiego; wybór postaci uzasadnić, odwołując się do jego cnót, postaw, działań, osiągnięć.

		a polskiego; - wyjaśnić, na czym polega zasada krwi; - wymienić cechy dobrego obywatela.	e prawa i obowiązki obywatela RP; - wyjaśnić, jaki wpływ ma państwo na kształtowanie więzi narodowych.	nym; - przedstawić konsekwencję odrzucenia wartości w życiu publicznym.	
3. Czym jest patriotyzm ?	- podać przykłady postaw patriotycznych i działań na rzecz dobra Ojczyzny; - podać przykłady postaw patriotycznych wśród współczesnej młodzieży.	- wyjaśnić pojęcie patriotyzm; - wymienić przejawy patriotyzmu lokalnego i gospodarczego.	- uzasadnić potrzebę patriotyzmu we współczesnym świecie; - porównać postawy patriotyczne dawniej i dzisiaj.	- wskazać zalety i wady postaw określanych jako patriotyzm gospodarczy; - wskazać zalety i wady postaw uznawanych współcześnie za przejawy patriotyzmu, np. kibicowanie na zawodach sportowych.	- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania służące propagowaniu postaw patriotycznych [zaplanować, aktywnie uczestniczyć] ; - podjąć działania sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności [zaplanować, aktywnie uczestniczyć] .
4. Mniejszość i narodowe i etniczne w Polsce	- podać przykłady mniejszości etnicznych i narodowych we współczesnej Polsce; - wymienić podstawowe grupy cudzoziemców przebywających	- wymienić podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce, - wyjaśnić pojęcie	- wymienić zamieszkujące Polskę mniejszości narodowe i etniczne, oraz grupę posługującą się językiem regionalnym; - wyjaśnić, na czym	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną; - wymienić kryteria, które	- zaprezentować* historię, kulturę, formy organizacji wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce

	h w Polsce.	Polonia, - odczytać z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości etnicznych i narodowych w Polsce; - odczytać z mapy, gdzie współcześnie znajdują się największe skupiska Polonii.	polega różnica pomiędzy mniejszościami narodowymi i etnicznymi w Polsce a cudzoziemcami; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy pojęciami: imigranci i uchodźcy; - wymienić podstawowe prawa przysługujące uchodźcom w Polsce; - wymienić związki łączące Polonię z Polską.	decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną; - wymienić główne czynniki, które zadecydowały o powstaniu Polonii; - uzasadnić konieczność szczególnej ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych.	
5. Tolerancja i przejawy ksenofobii	- podać przykłady / rozpoznać przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu; - rozpoznać postawy tolerancyjne i braku tolerancji.	- wyjaśnić pojęcia: ksenofobia, rasizm, szowinizm; - wyjaśnić pojęcie tolerancja; - odróżnić postawę tolerancyjną od postawy bezkrytycznej i akceptacji; - podać przykłady stereotypów.	- wyjaśnić pojęcie stereotyp; - wymienić cechy stereotypu; - wyjaśnić, w jaki sposób można przeciwstawić się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi. - porównać postawę	- uzasadnić potrzebę przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi; - przedstawić społeczne konsekwencje stereotypizacji.	- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania sprzyjające kształtowaniu postawy otwartości, akceptacji i tolerancji wobec odmienności etnicznych, religijnych i kulturowych.

			patriotyczną i nacjonalistyczną; - uzasadnić słuszność postawy tolerancyjnej .		
Podsumowanie i test					
1. Państwo i demokracja	- podać przykłady działań władzy państwowej; - wymienić podstawowe cechy państwa; - wymienić nazwy współczesnych reżimów politycznych [demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm].	- wyjaśnić, co to znaczy, że państwo jest suwerenne; - wymienić podstawowe funkcje państwa; - podać przykłady realizacji zasady przedstawicielstwa; - wymienić podstawowe cechy państwa demokratycznego.	- - wymienić podstawowe formy demokracji bezpośredniej; - wyjaśnić, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej; - wymienić korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny; - wymienić podstawowe cechy autorytaryzmu i totalitaryzmu; - dopasować działania władzy państwowej do poszczególnych funkcji państwa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy	- wskazać wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej; - wskazać na mapie Europy monarchie i republiki; - podać przykłady współczesnych państw autorytarnych; - podać przykłady współczesnych i historycznych państw totalitarnych.	- zaprezentować* sytuację człowieka w państwie totalitarnym - porównać pozycję obywatela w państwie demokratycznym oraz państwie autorytarnym i totalitarnym.

			monarchią a republiką.		
2. Polska państwem demokratycznym	- wymienić główne rodzaje władzy państwowej; - wymienić organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowej w Polsce; - podać nazwę ustawy zasadniczej.	- wymienić podstawowe zasady ustroju Polski; - wyjaśnić, na czym polega zasady: konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa i trójpodziału władzy; - wymienić źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; - wymienić szczególne cechy konstytucji.	- wymienić rozdziały Konstytucji RP; - wyjaśnić, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny; - wyjaśnić, czym jest preambuła; - wyjaśnić, na czym polegają zasady: pluralizmu politycznego, republikańskiej formy rządu, państwa prawa; - wymienić wartości, do których odwołuje się preambuła Konstytucji; - odszukać w Konstytucji RP przepisy dotyczące wskazanych kwestii; - wyjaśnić, czego dotyczyły referenda ogólnokrajowe przeprowadzone po 1989 roku.	- wyjaśnić, jakich spraw może dotyczyć referendum ogólnokrajowe; - dokonać interpretacji przepisu Konstytucji RP dotyczącego referendum ogólnokrajowego; - przedstawić główne zasady nowelizacji Konstytucji RP.	- wyjaśnić, dlaczego zasady konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa, trójpodziału władzy, pluralizmu politycznego, państwa prawa są fundamentami ustroju demokratycznego; - wskazać wady i zalety republikańskiej formy rządów; - przedstawić historię polskiego konstytucjonalizmu.

3. Sejm i Senat RP	- wymienić organy władzy ustawodawczej; - wymienić główną funkcję Sejmu i Senatu; - określić, z kogo składa się Sejm i Senat; - podać zasadę zgodnie, z którą formowany jest Sejm i Senat; - podać przykład partii politycznej działającej w Polsce.	- określić, z ilu posłów składa się Sejm, a z ilu Senat; - wymienić najważniejsze kompetencje Sejmu i Senatu; - wyjaśnić, na czym polega zasada przedstawicielstwa; - wyjaśnić, w jaki sposób podejmowane są decyzje w Sejmie i Senacie; - wymienić zasady, według, których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wymienić partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie bieżącej kadencji.	- określić, z kogo składa się Zgromadzenie Narodowe; - podać przykład sytuacji, w której Sejm i Senat obradują jako Zgromadzenie Narodowe; - wyjaśnić zasady, według, których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wyjaśnić pojęcie immunitetu; - wymienić główne etapy procesu ustawodawczego; - wyjaśnić, co jest głównym celem działalności partii politycznej.	- porównać zasady wyborów do Sejmu i Senatu; - porównać rolę Sejmu i Senatu w procesie ustawodawczym; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie ustawodawczym posiada Prezydent RP; - wyjaśnić pojęcia: mandat, komisje sejmowe, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów; - wyjaśnić, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli; - wskazać skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.	- zaprezentować* wybraną polską partię polityczną [struktura organizacyjna, program, działalność, wartości].
4. Prezydent i Rada Ministrów	- wymienić organy władzy wykonawczej w Polsce; - podać imię	- przedstawić główne zasady wyboru Prezydenta	- uporządkować kompetencje Prezydenta	- wyjaśnić, na czym polega kontrola polityczna	- zaprezentować* zadania i zakres działań

	i nazwisko urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów; - określić sposób powoływania Prezydenta RP; - podać przykład uprawnień Prezydenta RP.	RP; - wymienić podstawowe kompetencje Prezydenta RP; - wymienić podstawowe kompetencje Rady Ministrów.	RP [polityka wewnętrzna, polityka zagraniczna]; - omówić główne zasady procedury tworzenia rządu; - przedstawić podstawowe fakty dotyczące życiorysu politycznego urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów.	Sejmu nad Radą Ministrów; - wyjaśnić na czym polega zasada kontrasygnaty; - przedstawić główne zadania wskazanych ministerstw; - wymienić Prezydentów RP po 1989 r.	wybranego ministerstwa ; - na podstawie zgromadzonych informacji, wyjaśnić, w jaki sposób działania wskazanych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny.
5. Sądy i trybunały	- podać przykłady spraw, z którymi człowiek może zwrócić się do sądu; - wymienić rodzaje sądów w Polsce.	- wymienić główne zasady postępowania sądowego; - wymienić nazwy trybunałów działających w Polsce; - określić główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; - wyjaśnić, czym zajmują się sądy administracyjne.	- rozpoznać główne zasady postępowania sądowego; - wyjaśnić, na czym polega zasada niezależności sądów; - wyjaśnić, na czym polega zasada niezawisłości sędziów; - wyjaśnić, jaką rolę pełnią sędziowie w procesie sądowym; - wymienić strony postępowania sądowego [postępowanie karne i	- wymienić zasady gwarantujące niezawisłość sędziów, - wyjaśnić, znaczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego; - wyjaśnić, w jaki sposób realizowana jest zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego, - wyjaśnić rolę Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu dla ochrony	- omówić strukturę i hierarchię sądów w Polsce; - zaprezentować strukturę organizacyjną sądu rejonowego; - zająć stanowisko w sprawie roli ławników w procesie sądowym [zbudować argumenty i kontrargumenty].

			cywilne].	zasady państwa prawa.	
6. Organizacje pozarządowe	- podać przykłady organizacji pozarządowych; - podać przykłady działań wolontariuszy.	- podać przykłady realizacji prawa do swobodnego zrzeszania się; - odszukać przykłady stowarzyszeń i fundacji działających w swoim środowisku lokalnym; - podać przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe; - wymienić cechy wolontariatu.	- wyjaśnić pojęcia: fundacja i stowarzyszenie; - wyjaśnić, jak rolę pełnią związki zawodowe; - uzasadnić konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych; - przedstawić korzyści wynikające z pracy w wolontariacie; - wymienić główne organizacje młodzieżowe działające w Polsce.	- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się; - wyjaśnić różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem; - wyjaśnić, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność.	- aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz wspierania innych ludzi, rozwoju środowiska lokalnego [aktywność w organizacjach pozarządowych, praca w wolontariacie]; - zaprezentować* wybraną organizację pozarządową [misja, wartości, cele, formy działania, struktura organizacyjna, znaczenie dla środowiska]; - przedstawić historię NSZZ "Solidarność"; - zaplanować działalność i strukturę organizacyjną dowolnego stowarzyszenia.
7. Media i opinia publiczna	- podać przykłady środków masowego przekazu; - podać	- podać główne cechy środków masowego przekazu;	- odczytać cel wskazanej kampanii społecznej; - wskazać	- dostrzec środki perswazji / manipulacji zastosowane	- wyjaśnić, w jaki sposób należy strzec się przed manipulacją stosowaną

	przykłady pracy dziennikarzy; - odszukać w środkach masowego przekazu przykłady reklam.	- podać główne cechy opinii publicznej; - wymienić główne funkcje mediów; - podać przykłady mediów społecznościowych; - odczytać, zilustrowane w prostej formie, wyniki wskazanego sondażu opinii publicznej; - wymienić główne funkcje reklamy.	pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania mediów społecznościowych; - wymienić główne zasady etyki dziennikarskiej; - odszukać w tekście publicystycznym fakty i opinie; - wymienić podstawowe sposoby perswazji / manipulacji stosowane w mediach.	wskazanej reklamie; - wyjaśnić, jaką rolę pełni opinia publiczna [sondaże opinii publicznej] w państwie demokratycznym; - uzasadnić konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej; - odszukać przykłady łamania etyki dziennikarskiej; - uzasadnić konieczność oddzielania faktów od opinii.	w reklamach ; - dokonać krytycznej analizy wybranej reklamy; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię reklamową [kampanię społeczną].
Podsumowanie i test					
1. Organizacje międzynarodowe	- rozwinąć skrót ONZ; - rozwinąć skrót NATO; - podać przykłady działań podejmowanych przez ONZ; - podać przykłady działań podejmowanych przez NATO.	- wymienić, główne cele i zadania ONZ; - wymienić główne cele i zadania NATO; - rozpoznać przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej; - wymienić główne organy ONZ.	- wyjaśnić, jaką rolę pełnią ambasadorzy i konsulowie; - wyjaśnić, jakie są główne cele polityki zagranicznej państwa; - określić, kiedy powstało ONZ i kiedy powstało NATO; - wyjaśnić,	- wyjaśnić, czym różni się ONZ od innych organizacji międzynarodowych; - wyjaśnić, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego; - wymienić nazwy, innych niż	- zaprezentować* wybraną misję pokojową ONZ, w której brały udział/biorą wojska polskie [cele, zadania, historia misji, charakterystyka konfliktu, udział wojsk

			czym zajmuje się Rada Bezpieczeństwa ONZ; -wyjaśnić pojęcie <i>misja pokojowa</i> ONZ, - wymienić przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO.	ONZ i NATO, organizacji międzynarodowych, do których należy Polska.	polskich, geografia polityczna], - wskazać na mapie państwa członkowskie NATO.
2. Unia Europejska	- wymienić rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej; - wymienić państwa sąsiadujące z Polską, które należą do Unii Europejskiej.	- określić, kiedy i gdzie podpisano traktat o powstaniu Unii Europejskiej; - wymienić imiona i nazwiska Ojców Założycieli Zjednoczonej Europy; - wymienić główne przyczyny integracji europejskiej, - wymienić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; .	- wymienić główne etapy integracji europejskiej; - wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej; - odszukać informacje o życiu politycznym Ojców Założycieli Zjednoczonej Europy; - wyjaśnić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; - podać nazwy głównych organów Unii Europejskiej; - wymienić imiona i nazwiska Polaków pełniących	- podać podstawowe kompetencje głównych organów Unii Europejskiej, - przedstawić wady i zalety procesu integracji europejskiej, - zaprezentować sylwetki polityczne Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.	- zaprezentować* wybrane problemy [osiągnięcia] Unii Europejskiej; - zaprezentować* wybrane państwa członkowskie Unii Europejskiej [historia, kultura, demografia, ekonomia, itp.] - zaplanować [zorganizować / aktywnie uczestniczyć] <i>Dzień Europy</i> w szkole.

			ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.		
3. Polska w Unii Europejskiej	- podać przykłady praw/korzyści, które nabyli obywatele polscy po wejściu Polski do Unii Europejskiej, - podać rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej.	- wyjaśnić, w jaki sposób nabywa się obywatelstwo Unii Europejskiej, - wymienić prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej, - wymienić nazwy funduszy unijnych, z których korzysta Polska.	- podać informacje dotyczące głównych etapów integracji Polski z Unią Europejską [referendum ratyfikacyjne]; - podać przykłady wykorzystania funduszy unijnych; - wyjaśnić, na czym polega Europejski Rynek Wewnętrzny.	- ocenić proces integracji Polski z Unią Europejską - przedstawić korzyści i zagrożenia; - wyjaśnić, na jakich zasadach funkcjonuje Strefa Schengen; - przedstawić korzyści wynikające z przynależności Polski do Strefy Schengen.	- zaprezentować* inwestycje gminne, finansowane ze środków unijnych; - zaprezentować* wybraną inicjatywę unijną dotyczącą młodzieży.
4. Problemy współczesnego świata	- wymienić przykłady ilustrujące proces globalizacji; - podać przykłady pomocy humanitarnej.	- wskazać, na podstawie mapy, państwa globalnej Północy i globalnego Południa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; - podać przykłady globalizacji	- podać przykłady ilustrujące dysproporcję rozwojową pomiędzy państwami globalnego Południa i globalnej Północy; - podać przykłady zależności pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; - uzasadnić	- podać przyczyny dysproporcji rozwojowych współczesnego świata; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z procesu globalizacji; - wyjaśnić, dlaczego pomoc dla państw biednego Południa jest często nieskuteczna ;	- zaprezentować* działania wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy humanitarnej; - zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie / dyskusji]

		ekonomiczne j i kulturowej współczesne go świata.	konieczność udzielania pomocy humanitarne j.	- wyjaśnić pojęcia Grupa G7.	dotyczącą sposobów udzielania efektywnej pomocy społeczności om globalnego Południa; - zaprezentow ać* problemy wybranego państwa globalnego Południa.
5. Konflikty zbrojne na świecie	- podać przykłady działań terrorystyczny ch; - podać przykłady konfliktów międzynarodo wych.	- podać przykłady organizacji międzynarod owych zajmujących się rozwiązywani em konfliktów i walką z terroryzme m; - wymienić skutki długotrwałyc h konfliktów międzynarod owych.	- na wybranych przykładach przedstawić przyczyny współczesny ch konfliktów międzynarod owych; - wymienić skutki rozwoju terroryzmu we współczesny m świecie; - wymienić cechy ludobójstwa.	- przedstawić różne rodzaje terroryzmu; - wyjaśnić, dlaczego walka z terroryzmem jest trudna i często nieskuteczna .	- zaprezentow ać* wybrany konflikt międzynarod owy [lokalizacja konfliktu na mapie, strony konfliktu, przyczyny i formy konfliktu, sposoby rozwiązania sporu].